

מטוסי הספיטפייר המצריים תוקפים את נגבה. נגבי צילם אותם מתוך הקיבוץ

בצעירותו. "אבי לחם תחת פיקודו של ז'בוטינסקי"

"חשוב לי שתבינו את גודל האחריות שיש לכם כחיילים, וכחיילי גבעתי בפרט. זאת המדינה היחידה שיש לנו, ואנחנו צריכים לשמור עליה מכל משמר. תילחמו למענה כשצריך, ותשמרו על עצמכם", מסכם נגבי את המפגש עם החיילים

"לשמוע היום את עודד מספר על הקרבות שהיו במקום שבו אנחנו עומדים עכשיו, זה כמעט בלתי נתפס בעיניי. הוא אשכרה עשה היסטוריה, והלוואי שגם לי יתאפשר לתרום לפחות כמוהו", אומר אחד הטירונים בהתרגשות

במרחק של 90 מטר בלבד מהחוף, ראיתי את האונייה 'טייגר היל'. "בהתחלה לא הבנתי במה מדובר, אבל אז ביקשו מאיתנו לסייע בהורדת האנשים מהאונייה אל החוף, והבנתי שמדובר במעפילים. התחלתי לסייע לנוס־עים לרדת מהאונייה, כאשר קצין בריטי אוק אותי. מכיוון שדיברתי אנגלית רהוטה והכרתי אנשי צבא בריטים רבים, לא דאגתי. "הקצין שאל אותי מה אני עושה כאן, ואמרתי לו ששום דבר מיוחד. הוא שאל מאיפה האנגלית שלי, והסברתי לו שאמא שלי היא אנגלייה. הוא הרגיש בפניי שהעפלה אסורה לפי החוק, שכדאי שאחזור הביתה ושהוא יותר לא יראה אותי כאן", נזכר נגבי בחיוך שובבי על פניו. כ־25 נוסעים הצליחו לרדת אל החוף בסיוע נגבי וחבריו. האחרים נשלחו למעצר בעתלית. בגיל 17 וחצי הצטרף נגבי לצבא הבריטי, שם הוא למד חבלה. "הם לימדו אותנו רק חבלה. מיקוש הם לא רצו ללמד. חבלה לא היתה מקצוע מבוקש. לא היו הרבה משוגעים שרצו להתעסק עם חומרי נפץ ופצצות, אבל אותי זה הקסים. אהבתי את התחום הזה מאוד". להגנה התגייס בגיל 21, עם הכרות האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947. "עם ההחלטה על חלוקת הארץ לשתי מדינות, החלו הפיגועים. כבר למחרת הותקפו שני אוטובוסים שהיו בדרך לנתניה. "הגיוסים להגנה נעשו במהירות ובחשאי: באותו לילה של הכרות האו"ם כבר הגיע אלי הביתה נער שליח עם פתקית קטנה, שבה נכתב שאני צריך להי־תייצב בבית ברנר (לשעבר בית מועצת הפועלים של ההסתדרות, ששכן ברחוב ברנר בתל אביב; מ"י). למחרת, כשהגעתי לבית ברנר, רופא שאל אותי אם אני בריא, ברק את העיניים שלי ואת לחץ הדם, והכריזו שאני מגויס.

"את המדים קנינו בחנויות מעודפי המדים של הבריטים. אף אחד לא דאג לנו לציוה, כי לא היה. אני זוכר שנלקחתי למחנה יונה, שהיה אז בית הבראה של חיל האוויר הבריטי. זה היה ליד יפו, סמוך לבית קברות ערבי. לערבים היה נשק והרבה, ולנו לא היה כללל. הלכתי עם נשק ושישה כדורים, וככה תקפנו מדי יום את יפו".

אחרי חודש במחנה יונה מבקש נגבי לעסוק בחבלה, והוא מצטרף לקורס סמלי חבלה, שמתקיים בשרונה. יומיים לפני סיום קורס החבלה נשלח אל קיבוץ חולדה

נתפס בעיניי. הוא אשכרה עשה היסטוריה, והלוואי שגם לי יתאפשר לתרום לפחות כמוהו", אומר לי אחד הטירונים בהתרגשות. "חשוב לי שתבינו את גודל האחריות שיש לכם כחיילים, וכחיילי גבעתי בפרט. זאת המדינה היחידה שיש לנו, ואנחנו צריכים לשמור עליה מכל משמר. תילחמו למענה כשצריך, ותשמרו על עצמכם", מסכם נגבי את המפגש שלו עם החיילים, וארשת של סי־פוק נשקפת מפניו.

עודד נגבי התאלמו

מלי. הם הכירו בשנת 1957, כשהגיע אל בית הספר מרכוס שבכרמל, כדי לקבל את דרגת הסרן שלו, כחצי שנה לאחר שאיבד את ידו. מלי היתה אז סמלת ששירתה כמורה של גולני, ולברירו זו היתה אהבה ממבט ראשון. כעבור שנתיים הם התחתנו, ועד היום נגבי מתגורר בביתם שבפתח תקווה. הוא אב לשני בנים, לירון (51) וערן (47), וסב לארבעה. הוא צבר, שנולד בשנת 1926 בירושלים, כננס הרביעי של יפה (ממוצא אנגלי) וחיים (ממוצא פו־לני) בתקופה שבה מדינה יהודית היתה רק חזון לא ממומש. את הפטריטיות וההוויי הצבאי ינק בבית מגיל אפס. "אבא שלי היה משוגע לציונות. הוא לחם בשורות הצבא הבריטי במלחמת העולם הראשור נה תחת פיקודו של זאב ז'בוטינסקי. הוא דבר שש שפות, ובגליפולי שבטורקיה הוא לחם בגדוד 'נהגי הפרדות' כמתורגמן של היחידה, לצד ה'אנזאק' – חיילים מאוסטרליה ומניו זילנד.

"הקוריוז הכי גדול הוא ש'בוטינסקי העניק לאחותי הגדולה את שמה. כשאמא היתה בהריון, הוריי ברחו למצרים כדי שאבי לא יגויס לצבא הטורקי, ושם הם פגשו גם את ז'בוטינסקי, שהציע עזרה בבחירת השם. ז'בוטינסקי הציע שם 'שייזן דרור לעם', וכך זכתה אחותי דרורה לשמה".

כשנגבי היה בן שנתיים, עברה המשפחה להתגורר בתל אביב. אחד הדברים הזכורים לו ביותר מילדותו היה המפגשים הקבועים עם החיילים הבריטים, שאמו היתה מארחת בביתה מעצם היותה אנגלייה. עובדה שלדבריו סייעה לו בשלב מאוחר יותר בחייו.

"בתיכון למדתי בבית הספר גאולה שבתל אביב, ואחרי שעות הלימודים למדתי גם ימאות. בצהרי 1 בספטמבר של שנת 1939 – היום שבו נפתחה מלח־מת העולם השנייה – וכשהייתי רק בן 14 וחצי, ההגנה לקחה אותי ואת חבריי לחוף הים של תל אביב. שם,

"את יודעת שלמוות יש ריח מתקתק", אומר עודד נגבי, רגע אחרי שהמל־צר מגיש לשולחן קינוח שוקולדי על חשבון הבית, שבו הוא לא נוגע. "מאז מלחמת יום העצמאות יש שני דברים שאני לא סובל, האחד זה את הצבע הסגול. הוא מזכיר לי את צבע גופות החיילים הערבים, שנאלצתי לפנות כמה ימים לאחר מותם מהשרות שמיקשתי מסביב לקיבוץ נגבה. הדבר הנוסף זה מאכלים מתוקים. מסתבר שגופה, ששוכבת יומיים תחת השמש הקופחת של חודש יולי, מדיפה ריח מתקתק".

נגבי, 91, רס"ן בדימוס, מהשורדים האחרונים של גדוד 53 של גבעתי, עדיין זוכר ויכול לספר את סי־פורי קרבות בית דראס המפורסמים במלחמת יום העצמאות, שעל אדמותיו הוקמו המושבים גבעתי, אמונים ובית עזרא. כבר 69 שנים שהוא מסתדר בלי מתוך והוא לא מתלונן. גם בלי יד שמאל ובלי הראייה בעין ימין והשמיעה באוזן ימין הוא מסתדר. מבחינתו, זהו מחיר קטן מאוד, שאותו הוא נאלץ לשלם כדי שתהיה פה מדינה.

"אני אוהב מאוד את המדינה שלי. במרפסת ביתי מתנוסס דגל ישראל עצום בגודל של שני מטרים וחצי. מבחינתי, אם הייתי צריך, הייתי מסכן את חיי שוב ושוב ושוב. אני תמיד אוהב להגיד שהפ־צצה שלקחה לי את היד, העין והאוזן, עשתה עימי חסד. היא השאירה לי את יד ימין, אוזן שמאל ועין שמאל, ונתנה לי להמשיך לחיות במדינה שאני כל כך אוהב, ועל כך אני אסיר תודה".

אנחנו נפגשים בבית קפה קטן באשדוד, הסמוכה לזירות שבהן לחם. נגבי חובש כובע בוקרים אוסטרלי, לבוש ג'ינס וחולצה מכופתרת. הליכתו זקופה מאוד, יציבה ובטוחה. את ידו החסרה מחליפה פרו־טוזה, ואת כף ידו מחליף קרס מתכתי, שבו הוא שולט באופן מעורר הערצה.

דיבורו רהוט וקולח. את סיפורי הקרבות שלו הוא מתבל במשפטים באנגלית, שפת אמו האנגלייה, והוא סוחף אחריו את יושבי השולחנות הסמוכים, שמקשיבים לסיפוריו בשקיקה. "אתה גיבור ישראל ובזכותך יש לנו פה מדינה", אומר לו בחור צעיר, שניגש ללחוץ את ידו.

נגבי מופתע מגילויי האהבה שהוא זוכה להם, אך בעיקר מתרגש מהמפגש שעתיד להתקיים בדקות הקרובות במושב גבעתי הסמוך, באנדרטה לזכרם של לוחמי גבעתי מגדוד 53 בתש"ח – חבריו לנשק, שנפלו בעת מילוי תפקידם בכלימת הכוחות המצ־ריים, שאיימו לפלוש אל מרכז המדינה.

"אני מרצה הרבה מול תלמידים וחיילים, אבל זאת פעם ראשונה שפנו אלי מגבעתי ואמרו לי שהם רוצים שאני אפגוש חיילים מהגדוד ליד האנדרטה ואספר להם את כל מורשת הקרב של האזור", הוא אומר. "מבחינתי, זאת היתה ממש סגירת מעגל, לעמוד 70 שנה מאוחר יותר באותו המקום שבו נלחמתי עם חיילי גבעתי הצעירים".

כשניתן האות, אנו יוצאים לעבר שביל העפר שמוכיל אל האנדרטה. נגבי צועד מלפנים, ומוכיל אחריו בצעדה כ־50 טירונים מגדוד הסיור (גרס"ד) של גבעתי, אל עבר האנדרטה שנמצאת כ־300 מטר מהם. כשהם מגיעים אליה, הוא שולף מתיקו את דגל גבעתי הפרטי שלו ומבקש מהם להחליף את הדגל, המרופט שתלוי על התורן. כשהם מעלים את הדגל, נגבי עומד זקוף, ולעיניהם המשתאות של החיילים הוא מצדיע אל הדגל, שמסמל מבחינתו את כל הח־ברים שאיבד בקרבות.

כשהוא שולף מפוחית מהכיס האחורי ומנגן להם את השיר "על כל אלה" של נעמי שמר, הם מצטרפים אליו בפזמון בשירה חרישית: "על הרבש ועל העוקץ, על המר והמתוק...".

"לשמוע היום את עודד מספר על הקרבות שהיו במקום שבו אנחנו עומדים עכשיו, זה כמעט בלתי